

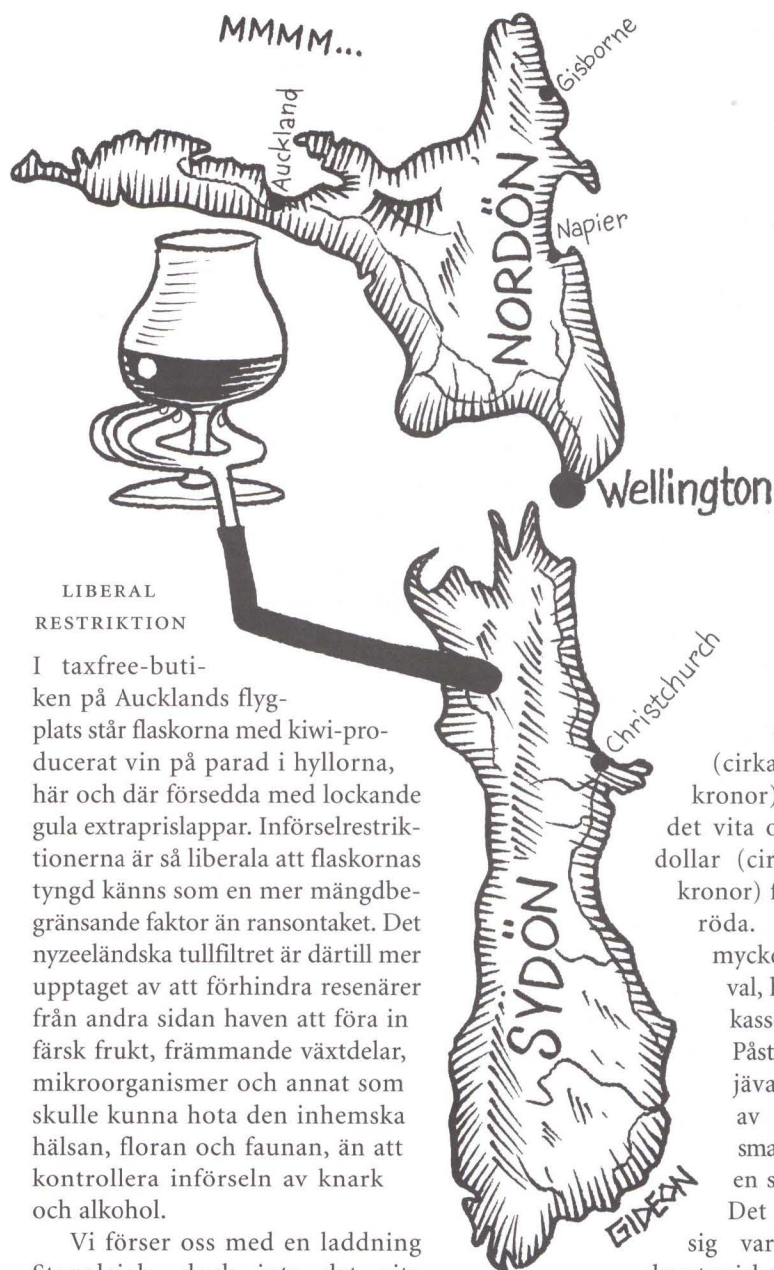
Systemskifte födde vinboom

Av Axel Odelberg

DEN SOM RESER till Nya Zeeland behöver inte kånka taxfreepåsar över halva jordklotet. I varje fall inte av ekonomiska skäl. Visserligen är alkohol rätt hårt beskattad även i södra Stilla havet men på Aucklands flygplats välkomnas resenärer med möjligheten att köpa skattefritt vid ankomst, en flygbränslebesparande och BNP-befrämjande service som jag tidigare bara stött på i hårdvalutajagande länder i Tredje världen.

Eftersom Nya Zeeland är ett nybyggarsamhälle med rötterna i brittisk krökarkultur, har nyzeeländarna av tradition främst hållit sig till öl och sprit, och handeln med alkoholhaltiga drycker har omgivits av åtskilliga restriktioner. Men Nya Zeeland är ett land i omvandling. Den ekonomiska liberalisering som inleddes i 80-talets mitt har ändrat på mycket, bland annat har den bidragit till att vitalisera landets vinproduktion.

Förr rutinproducerades mest vitviner av Müller-Thurgau-druvan, som annars mest förekommer i Tyskland och Tjeckien, men för ett femtontal år sedan började de nyzeeländska odlarna att marknadsanpassa sig med de mer efterfrågade sorterna Sauvignon Blanc och Chardonnay. Sedan dess har såväl nyzeeländarna själva som resten av världen mångfaldigt sin konsumtion av kiwi-vin. 90-talet har så att säga varit en verklig skördetid för de nyzeeländska vinbönderna, som blir allt fler, allt duktigare och allt viktigare för landets BNP-utveckling.

LIBERAL RESTRIKTION

I taxfree-butiken på Aucklands flygplats står flaskorna med kiwi-producerat vin på parad i hyllorna, här och där försedda med lockande gula extraprislappar. Införselrestriktionerna är så liberala att flaskornas tyngd känns som en mer mängdbegränsande faktor än ransontaket. Det nyzeeländska tullfiltret är därtill mer upptaget av att förhindra resenärer från andra sidan haven att föra in färsk frukt, främmande växtdelar, mikroorganismer och annat som skulle kunna hota den inhemska hälsan, floran och faunan, än att kontrollera införseln av knark och alkohol.

Vi förser oss med en laddning Stoneleigh, dock inte det vita sauvignon blanc-vin som funnits på Systembolaget sedan tio år, utan några flaskor Chardonnay och några flaskor röd Pinot Noir till extrapriset

NYA ZEELAND

13
dollar
(cirka 56
kronor) för
det vita och 15
dollar (cirka 65
kronor) för det
röda. Ett
mycket gott
val, hävdar
kassören.
Påståendet
jävas inte
av prov-
smakning-
en senare.
Det visar
sig vara två
druvtypiska och
burgunderinspirerade viner, det vita
kraftigt och med lätt ton av ek, det
röda välbalanserat och lättdrucket
med typisk eftersmak av blåbär.

Samma kvalitetsnivå på Systemet hade kostat kring hundralappen minst, om vinet inte hade kommit från själva Bourgogne för då hade det säkert kostat minst 200 kronor.

ART DECO

Det odlas vin på många ställen i NZ, men de största volymerna kommer från tre distrikt: Gisborne och Hawke's Bay på Nordöns ostkust, samt Marlborough på nordöstra Sydön. Marlborough är kanske det förnämsta distriktet, men såväl i Hawke's Bay och Gisborne som på flera andra håll, bland annat i Martinborough utanför huvudstaden Wellington på Nordöns sydspets och utanför Auckland, produceras viner av hög kvalitet.

På väg söderut på riksväg 2 genom Hawke's Bay-distriktet mot art deco-staden Napier stoppar vi till vid Crab Farm, en liten vinodling på tolv hektar där man började producera vin så sent som 1987. Marken köptes opäsedd av den nuvarande ägaren Hamish Jardines farfar. När han kom dit för att inspektera sitt nyförvärv fann han marken översvämmad av tidvatten och bebodd av tusentals krabbor. Därav namnet.

Men sedan inträffade den stora jordbävningkatastrofen 1931 som utplånade städerna Napier och Hastings (som snabbt byggdes upp igen i det tidiga 30-talets dominerande art deco-stil och idag är världens bäst bevarade art deco-miljöer). Ett annat resultat av jordbävningen blev att Crab Farm lyftes över havsnivån. Träskmarken blev odlingsbar och idag producerar de forna saltvattensängarna viner som har vunnit åtskilliga utmärkelser.

Crab Farm producerar viner med utgångspunkt från ett antal olika druvtyper. Överlägset bäst visar sig gårdens vita Chardonnay och dess röda Pinot Noir vara; två friska och fylliga viner med tydlig bourgognekaraktär.

FALSK MARKNADSFÖRING

Efter ett några dagar när vi, via Wellington och bilfärjan över Cook-sundet, Sydön och Marlborough-distriktet. Det är ett stort slättland som breder ut sig väster om staden Blenheim och med de södra alpernas nordliga utstickare i fonden. Sammanlagt finns ett drygt 30-tal vingårdar i Marlborough-distriktet. Till de mest kända hör Cloudy Bay. Deras vita Sauvignon blanc och Chardonnay har vunnit världsrykte och klassas av en stor internationell kännare som Hugh Johnson som landets bästa, med en kvalitet väl i nivå med de främsta från den gamla världen.

De var med högt ställda förväntningar vi sökte oss fram mellan vinfälten till infarten mot Cloudy Bay och svängde upp på parkeringen framför den nybyggda vita byggnad där besökarna får smaka av och köpa gårdens viner. Men vi blev besvikna. Cloudy Bay levde inte upp till sitt rykte. Bara priset är i en klass för sig. Möjligen är ryktet framförallt resultatet av att Cloudy Bay ägs av ett gammalt väletablerat storföretag i vinbranschen, den franska champagneproducenten Veuve Cliquot, som ju bör veta en del om marknadsföring.

Mer anonyma och billigare än Cloudy Bays, men av bättre kvalitet, är vinerna från Hunter's, en liten framåt granne till Cloudy Bay, som grundades i mitten av 80-talet och bland annat framställer en smakrik Chardonnay med kraft och ektoner samt en fyllig röd Pinot Noir. Hunter's får tre stjärnor i Hugh Johnsons *Pocket Wine Guide*, medan Cloudy Bay får fyra. Det omvända hade varit rättvisare.

En annan vingård som överraskar mycket positivt heter Grove Mill. Det är en vingård i snabb utveckling. Den första skörden hos Grove Mill pressades 1988. Paradnumret är en mycket smakrik, finstämd och frisk Sauvignon Blanc.

Varken Grove Mill eller Hunter's hör dock till de vingårdar som finns representerade i det utbud på ett tjugotal viner från NZ som idag finns på Systembolaget. Det består huvudsakligen av prisvärda vita budgetviner i 60-kronorsklassen, samt Cloudy Bay som i kraft av sitt världsrykte ligger på upp mot 180 kronor.

Eftersom landets vinindustri är så ung och befinner sig under snabb utveckling och expansion talar allt för att de viner som redan finns representerade kommer att få sällskap av andra.

GYNNSAMT EKONOMISKT KLIMAT

Mitt samlade intryck efter att ha provsmakat viner från ett femtontal odlare är att kvaliteten är överraskande hög och jämn. Det gäller speciellt viner av bourgognedruvorna Chardonnay och Pinot Noir. Det är tveksamt om det görs lika goda viner av dessa druvor på något annat håll utanför Bourgogne.

Ännu finns dock inte en enda nyzeeländsk Pinot Noir i Sverige. Överhuvudtaget är det klen med röda kiwi-viner på världsmarknaden, men de kommer säkert att bli fler både som ett resultat av att världen alltmer upptäcker hur bra NZ-vinerna är och för att fler nyzeeländare lockas att göra som några färfarmare i Waipara några mil norr om Christchurch gjorde i början av 90-talet; de bytte ut fåren på markerna mot vinstockar och producerar nu bland annat härliga Chardonnay-viner under varumärket Glenmark.

Inte bara de nyzeeländska väderförhållandena gynnar vinodling, det gör även det öppna ekonomiska klimatet, medan färavel är en gammal överetablerad bransch med dålig lönsamhet.

Axel Odelberg (axel.odelberg@telia.com) är frilansskribent och tidigare chefredaktör för tidskriften Dolly.

Några råd till den nya moderatledaren

GRATTIS! LYCKA TILL! Det kan du behöva. Det kan inte vara lätt att ta över efter Den Gamle, när han nu drar sig tillbaka till pap-paledigheten och flygplansmodellerna. Här är några rekommendationer för dynamiskt ledarskap som jag hittade härom dagen vid ett besök på en av huvudstadens många konsultbyråer.

Råden ser ut att vara hopknäpade av någon tjugofem-årig vishetsguru som debiterar 2 000 kronor i timmen för att ha råd att ta Concorden till Stora Barriärrevet varje helg.

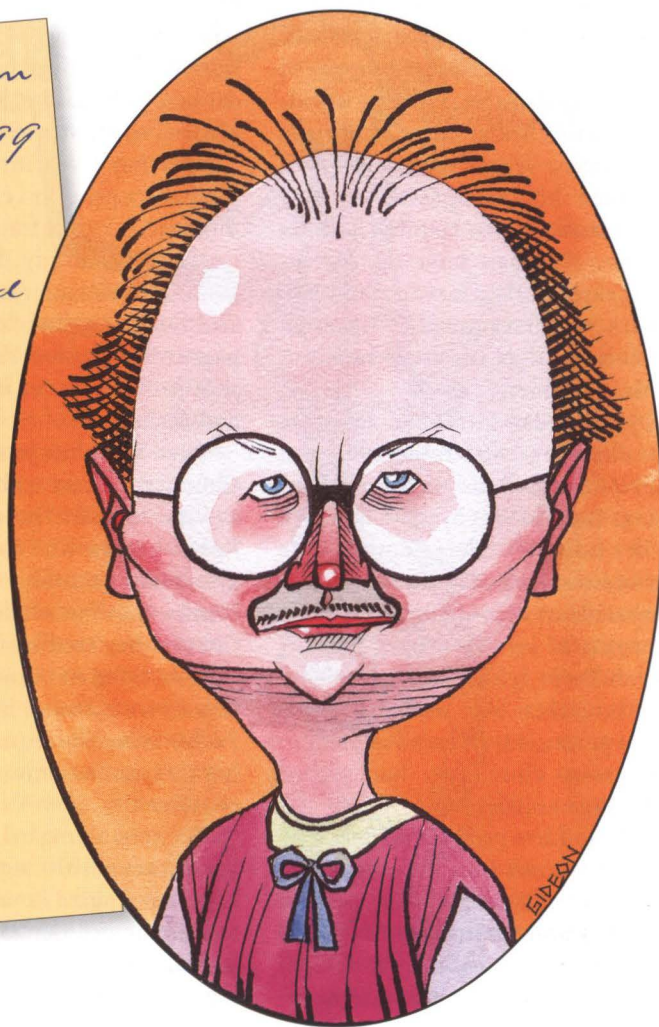
Men de kan vara bra ändå, så jag snor dem och fak-turerar bara femtio papp; special prize for you, vänner emellan.

Stockholm
4 september 1999

För lämnade konsultråd
till moderaternas nya
partiledare faktureras
härmed femtiotusen
(50 000) kronor.

Near Fi-skattesedel.

Mae Javelli

1. Adoptera snabbt ett land som du kan hjälpa. Det ger bra *coverage* i den internationella pressen och *photo-ops* för hemmanördarna. Lyfter dig ur riksdagsträsket.

OBS! Varning för ryska delrepubliker där män i turban vill ha bidrag för att odla vallmo.

2. Vid utlandsbesök gäller alltid att du ska visa dig med lokala kvinnor och barn, s k *ethnic chic*. Extra plus för exklusiva toppmöten på hemlig ort, som du kan läcka.

OBS! Undvik feta tyskar i alla sammanhang där kameror klickar.

3. Mynta ett *catchy* begrepp som sammanfattar din framtidspolitik. Gärna något med biblisk anknytning, det är *trendy* med moral säger våra *spin doctors*.

Några exempel:

– ”den smala vägen”; du är inte den som lovar mer än du kan hålla, till skillnad från alla de andra.

– ”den breda vägen”; där finns det plats för alla som vill gå med. Ingen får lämnas kvar, åtminstone inte före nyår.

– ”den fjärde vägen”; öppnas förvallfärd när den tredje vägen visar sig vara en återvändsgränd.

OBS! Måste förtestas med djupintervjuer och gruppsamtal, eftersom inte alla fattar vad en väg är.

4. Det blir många hemma-hos i början. Kör alla i personlig miljö så att Nisse & Majsan greppar vem du är. Helst utomhus, i skogen eller vid stugan. Mulle-nischen ledig nu (jfr Fälldin, snubben med snuggan som fanns förr). Gran – korta barr, tall – långa.

För bildregin gäller: tänk på *visual tags*, typ klyvyxa. Slidkniv är lite kört. Absolut inte motorsåg (= ozonhållet, stupid!). Hardhat impar på jobbers.

OBS! Vårt *advance-team* får briefa

grannarna så att de säger rätt. Du har väl gjort dig av med apparaten?

5. Glöm inte att ringa alla gamla skolkamrater; tala om hur kul ni hade i plugget, antyd *reunion* på Harpsund efter valet.

OBS! Vi har experter på *damage control* som kan radera gamla skolbetyg, om det behövs även gamla skolkamrater.

6. Ditt viktigaste *network* är inte familjen – den lär du sälja se – utan *gate-keepers*, de som har makten på redaktionerna. Viktigast är KG, Rapports ledarredaktör. Ring alltid honom personligen när du har något smaskigt. Förr var Bettan given ingång, men hon är i Bryssel nu. Expressen och Fyran har tröttnat, så dom kan du mobba. Bubblare: Lena Mellin, Henrik Brors. Tänk på att fjäsk aldrig är fel i dessa sammanhang.

7. Avståndet till dina väljare är i normalfallet c:a 3,2 meter, sträckan mellan TV:n och soffan i vardagsrummet. Många har gjort erfarenheten att det kan vara ett stort gap att överbrygga. Huvudregeln är att alltid le lite lagom fänigt (gäller ej vid diskussioner om kreditkort). Då känner tittaren igen sig. Den som är trevligast i rutan vinner och får alla priserna.

OBS! Du behöver nog bättra på putsen en del för att se *presidential* ut. Fel signaler kan kosta hundratusentals röster. Himla onödigt. Vi erbjuder särskild offert för *styling*,

inklusive *dressmatching* och *colour co-ordination*. Exempel: bastkjol är aldrig rätt och orangebrunt dödens. Vår *product placement* säger att vi kan fixa en handdator gratis, som du alltid kan bära med dig i ett specialdesignat bredband. Undvik mobiltelefon, det har varenda jävel.

8. Och du, språket: *keep it simple*, som vi säger i branschen. Vi har en rulle *benchmarks* vi tränar under ledning av en *speech trainer*, mest enstavigt för att kidsen ska fatta.

9. Bredd är bra. Ladda ner lite kultur, filosofi och religion, i värsta fall på *cue cards*. Det finns nya jättesmå *prompters*

som man kan ha på insidan av glasögonen, osynliga. Minimum är ett par vitsar med lättfattlig poäng, en anekdot från barndomen som visar på mänskliga drag, centrala delar av Bergspredikan samt aktuella repliker från senaste repriserna på Seinfeld. Några strofer Heidenstam tyder på seriositet, om du skulle träffa intellektuella. Och glöm för fan inte att det är fotboll Elfsborg spelar.

OBS! Vår *PC-controller* kan göra en *risk evaluation* av vilken korrekthetsgrad som är optimal att odla.

10. Till sist en *red alert*: säg aldrig att du är politiker. Folk gillar inte såna nuförtiden.

I all välmening,

Mac Javelli

”Avståndet till
dina väljare är
i normalfallet c:a 3,2
meter, sträckan
mellan TV:n och soffan
i vardagsrummet.”